

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Tredie Brev til en højvelbaaren Herre. 1743

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 229. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252801144784/facsimile.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

KVÆSTORE OG GODSBESTYRELSE

vendingerne mod Tyngdeloven og lader det derfor staa enhver frit om man vil kalde det Tiltrækning eller Fra-stødning. Men det ændrer jo ikke selve Sagen. Man maa beundre denne højt begavede Mands Beskedenhed; for selv om han havde en saa uendelig dyb Indsigt, indrømmede han dog at der findes Mysterier som den menneskelige Forstand ikke kan trænge til Bunds i. Eftertidens Matematikere har øst af Newtons Kilder naar de skulde vande deres egne Haver, mens mange af Descartes' Tanker er blevet forældede.

Kvæstorembedets Pligtarbejder afbryder mig ofte i de Studier som mine naturlige Tilbøjeligheder driver mig til. Jeg maa nemlig tit tilbringe hele Dagen med kedsommelige Sager, at underskrive Embedsskrivelser, føre Regnskaber og skrive et Væld af ganske ulitterære Breve. Desuden tager mit Gods ogsaa en Del af min Tid. Som De ved købte jeg for nogle Aar siden en Gaard paa Sjælland ved Navn Brorup. Jeg bliver plaget med evigt Vrøvl fra Bønder og Naboer. Dette distraherer mig dog mere end det egentlig lægger Beslag paa min Opmærksomhed. Jeg passer godt paa ikke at blive rodet ind i de Retssager som følger med Godsejerværdigheden. Hvis der opstaar Stridigheder, prøver jeg paa at bilægge dem i Mindelighed; men man kommer ikke langt ved at optræde paa den Maade paa Landet. De landlige Forhold kræver at man omstiller sig til en anden Livsform og en anden Væremåde. I Byen lever jeg en intellektuelt enkle, ubekymrede Tilværelse; men naar jeg tager paa Landet er jeg forberedt paa Slagsmaal. Filosofi og Moral deponerer jeg i Acciseboden uden for Vesterport, indtil jeg kommer tilbage. Paa den Maade har jeg i hele min Tid som Godsejer ført et Dobbeltliv, som intellektuel i Byen og som kampberedt Krigsmand paa Landet. I Byen bekæmper jeg mine Modstandere med Ord, paa Landet med grovere Midler. Jeg prøvede ganske vist i Begyndelsen at undgaa Ballade ved at optræde høfligt og venligt og at tigge mig til Fred; men Erfaringen lærte mig snart at det kun irriterede Bøn-

DET TREDIE BREV

derne, saa nu tager jeg hellere Juraen end Filosofien til Hjælp i min landlige Tilværelse. Mine Naboer troede jeg altid sad dybt begravet i Bøgerne og at de uden Fare kunde genere mig og gøre Nar af mig op i mit aabne Ansigt. De prøvede derfor ved Smigren, Trusler og andre Fif, som Folk paa Landet er Mestre i, at finde ud af hvordan jeg var, og hvor stor Taalmodighed de kunde vente sig fra min Kant; men da de saa at jeg ikke fandt mig i hvad som helst, men passede paa mine Sager, saa sluttede de først Vaabenstilstand og snart efter Fred. Som Landmand har man mange Oplevelser som nok kan tage Modet fra én, og man faar Gang paa Gang ubehagelige Meddelelser, som for Eksempel at

Studen for Ploven er segnet, af Sygdom er Gederne døde, Misvækst tilintetgør éns Haab om Godaar og Grøde.

Men samtidig har man mange Glæder og Fornøjelser ud af det; for efter min Mening er der intet der er morsommere, mere agtværdigt og mere passende for en intellektuel end Landbrug. Og desuden kan jeg bedre lide Bøndernes Vittigheder og deres uforstilte Snakkeri end de lærdes velriserede Taler. Alting var i Forfald da jeg blev Ejer af denne Gaard; men efterhaanden kom der Orden i Roderiet, det forfaldne blev genopbygget, og nu blomstrer alting saa det er lige til at blive misundelig over. Hver Gang jeg tænker paa dette og sammenligner Tingenes nuværende Tilstand med den forrige, bliver jeg gennemstrømmet af Glæde. Jeg er glad over at jeg paa en vis Maade har gjort min Pligt som god Borger, at jeg midt i denne Mængde af Nedbrydere der lader deres Ejendomme forfalde og alt blive ødelagt har faaet Skik paa en grov, uformelig Masse og har forbedret Levevilkaarene for Bønderne, der før i Tiden maatte slide og slæbe uden at faa noget ud af det.

Jeg føler nu for Alvor de Ubehageligheder som plejer at ledsage Alderdommen. Før var jeg fuld af Gaapaamod,